

mgr Piotr Klaczak

tytuł rozprawy: **Zobowiązania in solidum w świetle założeń metodologicznych poznańsko-szczecińskiej szkoły teorii prawa.**

W polskim systemie prawnym przyjęto tzw. zasadę formalnego źródła solidarności, zgodnie z którą zobowiązanie jest solidarne tylko wtedy, gdy wynika to z ustawy lub z czynności prawnej. W związku z tym powstaje problem kwalifikowania sytuacji, w których brak jest tak rozumianego źródła solidarności, a mimo to wierzyciel może domagać się spełnienia całości świadczenia od każdego z dłużników, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z nich zwalnia pozostałych. W orzecznictwie i doktrynie stworzono konstrukcję zwaną „zobowiązania in solidum” dla rozwiązywania problemów pojawiających się właśnie na tle tego typu sytuacji.

W pracy doktorskiej przedstawiona została geneza konstrukcji zobowiązań in solidum z zarysowaniem zarówno kontekstu historycznoprawnego, jak i prawnoporównawczego. Następnie konstrukcję tę poddano możliwie szczegółowej analizie przy wykorzystaniu narzędzi metodologicznych właściwych dla Poznańsko-Szczecińskiej Szkoły Teorii Prawa. Takiej samej analizie poddano instytucję solidarności biernej, a następnie dokonano odpowiednich porównań. Ostatecznie przyjęto, że zobowiązania in solidum stanowią specyficznie rozumiany zbieg norm indywidualnych i konkretnych. Dla sformułowania tych wniosków konieczne było sięgnięcie do rozważań dotyczących zbiegu norm prawnych prowadzonych zarówno w teorii prawa, jak i w doktrynie prawa karnego.

Po dokonaniu ustaleń o charakterze teoretycznym i ogólnym przedstawiono najważniejsze przypadki kwalifikowane w doktrynie jako zobowiązania in solidum. Szczególną uwagę poświęcono zagadnieniu współodpowiedzialności odszkodowawczej wielu podmiotów za jedną szkodę. W tym kontekście konieczne okazały się rozważania dotyczące pewnych fundamentalnych dla odpowiedzialności odszkodowawczej zagadnień, takich jak sposób rozumienia szkody czy koncepcja adekwatnego związku przyczynowego. Każde z podejmowanych zagadnień rozważane było w kontekście specyfiki wynikającej z występowania więcej niż jednego podmiotu zobowiązanego do naprawienia szkody.

Na tle współodpowiedzialności odszkodowawczej wielu podmiotów za jedną szkodę analizie poddano problem dopuszczalności stosowania przepisów o solidarności dłużników do zobowiązań in solidum. Poczynione ustalenia posłużyły do sformułowania ogólnych wniosków o niedopuszczalności stosowania tychże przepisów do analizowanej konstrukcji.

W rozprawie przedstawiono również problemy pojawiające się w innych sytuacjach kwalifikowanych w doktrynie jako zobowiązania in solidum. Szczególnie wiele miejsca poświęcono sytuacji, w której in solidum odpowiadają podmioty zobowiązane na podstawie odpowiedzialności odszkodowawczej oraz bezpodstawnego wzbogacenia. Analizie poddano również m.in. współodpowiedzialność dłużnika rzeczowego i osobistego.

Przeprowadzone analizy pozwoliły zrekonstruować teoretyczny model zobowiązań in solidum sformułowany w języku właściwym dla analitycznej teorii prawa. Tak zarysowana konstrukcja umożliwiła z kolei rozwiązanie wielu szczegółowych problemów pojawiających się na tle poszczególnych przypadków kwalifikowanych w doktrynie jako zobowiązania in solidum. W konsekwencji wyprowadzono również wniosek o niedopuszczalności stosowania przepisów o solidarności dłużników do zobowiązań in solidum. Jednocześnie zaproponowano rozwiązywanie pojawiających się na tym tle problemów w oparciu o przedstawioną w pracy koncepcję.